

ЗАСОБИ ЗАХИСТУ В ТВАРИННИЦТВІ У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

Чалдишкіна Н.В., Охріменко А.І.

Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Захист сільськогосподарських тварин у надзвичайних умовах — це комплекс організаційних, інженерно-технічних і зооветеринарних заходів, спрямованих на зниження впливу на тварин небезпечних факторів: при стихійних лихах, виробничих аваріях і катастрофах та захист від радіоактивних, отруйних речовин і біологічних засобів.

Основними способами захисту сільськогосподарських тварин у надзвичайних умовах є: укриття тварин у спеціально підготовлених приміщеннях в умовах стійлового і табірно-пасовищного утримання, тимчасове укриття в ярах, лісах, кар'єрах, перегін тварин на безпечні території і застосування заходів індивідуального захисту органів дихання і травлення, специфічна профілактика інфекційних хвороб тварин, застосування антидотних засобів і протекторів, проведення у тваринництві заходів ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

Для підтримання постійної готовності господарства до своєчасного і ефективного захисту тварин у надзвичайних ситуаціях основні заходи служби цивільного захисту тварин і рослин повинні проводитися постійно у звичайних виробничих умовах.

Система заходів цивільного захисту (ЦЗ) у тваринництві при загрозі надзвичайної ситуації передбачає: приведення в готовність формувань і установ служби захисту тварин і рослин, проведення заходів захисту тварин, герметизацію тваринницьких приміщень і створення в них запасів фуражу і евакуацію тварин із господарств, які попадають в небезпечну зону: спостереження і лабораторний контроль.

При визначенні надзвичайної ситуації заходи захисту сільськогосподарських тварин повинні бути спрямовані на ліквідацію наслідків надзвичайної ситуації.

Для групового захисту тварин використовують переважно цегляні тваринницькі приміщення. Коефіцієнт ослаблення радіації у невідготовлених дерев'яних приміщеннях 3–5, у цегляних 10–15, а при додатковому обладнанні коефіцієнт ослаблення збільшується у 2–3 рази.

При загрозі радіоактивного забруднення місцевості керівник ЦЗ об'єкта відповідно до плану ЦЗ дає розпорядження привести в готовність формування для захисту тварин. Команда захисту тварин приступає до підготовки тваринницьких приміщень, створення захищених запасів кормів і води на 5–7 діб і на території ферми на 7–10 діб захищених грубих кормів [1].

Для догляду за тваринами в приміщенні залишають мінімальну кількість працівників 3–5 осіб, але не менше 3 на приміщення. За наявності дійних корів залишають 5–7 осіб на 150–200 тварин.

Для утримання тварин в умовах радіоактивного забруднення рекомендується застосовувати розроблені режими утримання тварин, які забезпечать допустиму чистоту продукції.

Евакуація тварин із зон небезпечного і надзвичайно небезпечно забруднення проводиться після зниження радіації, для цього краще використовувати транспорт, за можливості закритий, із застосуванням для захисту органів дихання тварин найпростіших засобів індивідуального захисту (ЗІЗ).

Тваринам, які знаходились в зонах радіоактивного забруднення, проводять ветеринарно-радіаційне обстеження. За даними обстеження їх розділяють на такі групи: тварини, які підлягають утриманню і використанню за прямим виробничим призначенням, тварини, які підлягають вимушеному забою, тварини, які підлягають знищенню або утилізації.

Дози опромінення, одержані тваринами, визначають розрахунковим шляхом, за зовнішніми ознаками ураження, даними дозиметрів і даними аналізу крові.

У разі ураження тварини отруйними чи сильнодіючими ядучими речовинами потрібно терміново ввести тваринам антидоти на місці ураження груповим або індивідуальним способом; при зараженні крапельно-рідинними хімічними речовинами провести часткову ветеринарну обробку шкірних покривів; організувати евакуацію тварин із зон зараження, при потребі провести повну ветеринарну обробку шкірних покривів, нейтралізацію ОР чи СДЯР, які потрапили з кормами і водою в організм тварини.

При ураженні зорином, зоманом, Ві-ікс як антидоти застосовують тарен, пентофен, фосфалітин у вигляді 75% водної суміші або в сполученні 3:1 з реактиватором холінестерази — препаратом ТМБ-4 (20%-й водний розчин, що підвищує ефективність фосфалітину, введеного внутрішньом'язово [2]).

Тварини, уражені отруйними і сильнодіючими ядучими речовинами, іноді підлягають вимушеному забою. Їм обов'язково проводять ветогляд, навіть до обов'язкової ветеринарної обробки і антидотного лікування.

Заходи ліквідації осередку біологічного зараження проводять у два етапи. Перший етап — з моменту застосування чи потрапляння у навколишнє середовище біологічних засобів до встановлення виду збудника інфекційної хвороби. Основним завданням служби захисту тварин і рослин у цей період є швидке встановлення виду збудника, що визначає успіх протиепізоотичних заходів протибактеріального захисту тварин в осередку зараження.

Другий етап — з часу встановлення виду збудника інфекційної хвороби до завершення основних протиепізоотичних заходів, тобто до зняття карантину. Вид збудника хвороби визначає порядок введення обсервації і карантину, загальної системи режимних заходів і строки відміни цих режимів.

Засоби індивідуального захисту призначаються для високоцінних продуктивних і племінних тварин. Для захисту органів дихання коней і великої рогатої худоби від РР, ОР, СДЯР можна виготовити торби-протигазу і захисні маски (рис. 1, 2)

Рис. 1. Захисна маска та її розкрій

Рис. 2. Торба з прокладкою із повсті

Для захисту шкірних покривів тварин від РР, ОР і СДЯР можна виготовити засоби захисту з тканини, вирізані за формою тіла тварини і намочені водою або розчином гідрокарбонату натрію.

Ветеринарну обробку тварин можна проводити різними машинами і технічними засобами, призначення для підігрівання і подачі води, для подачі миючих, дегазуючих і дезінфікуючих розчинів обробки шкірних покривів.

Шкірні покриви уражених тварин обробляють сухим, вологим або комбінованим способом. При ураженні тварин фосфорорганічними речовинами терміново до обробки їм вводять антидот проти ФОР. Вологу обробку тварин, шкіряні покриви яких заражені РР, виконують водними розчинами миючих речовин або водою під тиском 200–250 кПа (2–2,5 атм) [3]. Шкірні покриви тварин, уражені ОР і СДЯР, необхідно обробляти дегазуючими речовинами хлоруючої і окислюючої дії. Використовують: 10–12% водний розчин аміаку, вуглекислий і двовуглекислий натрій.

Безпосереднє керівництво ліквідацією надзвичайної ситуації на об'єктах здійснює керівник цивільного захисту об'єкта. Протиепізоотинні, ветеринарно-санітарні, лікувальні та інші спеціальні заходи в осередку зараження, організовує і проводить начальник служби захисту сільськогосподарських тварин і рослин згідно з діючими інструкціями, рекомендаціями і постановами.

Література

1. Гудков И.Н. Основы общей и сельскохозяйственной радиобиологии — К.: Изд-во УСХА, 1991.
2. Защита животных от поражения ядерным оружием / В.М. Караваев, В.Л. Коляков, Г.Н. Коржевенко, В.Г. Ильин — М.: Колос, 1970.

3. Киришин В.А., Бударков В.А. Ветеринарная противорадиационная защита. — М.: ВО „Агропромиздат“, 1990.
4. Стеблюк М.І. Цивільна оборона. — К.: Знання, 2006.

УТРИМАННЯ ШИНШИЛ

Чаленко А.Б.

Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Як відомо, в природних умовах шиншили мешкають на гірських схилах Південної Америки. Завдяки своєму гарному хутру ці тваринки давно вважались цінним здобутком.

У 1960-му році до міста Москви із Денвера (США) прибув літак із партією дивних, але гарненьких звірят, що зовнішнім виглядом дуже нагадували карликових кроликів. Сто пар цих звірят — шиншил, закуплених Центросоюзом СРСР у фірми „Ейтгон“, проробили далекий шлях, щоб дати початок новому направленню хутряного тваринництва в Росії [3].

Захоплення як російських, так і українських любителів цих тварин прийшло з великим запізненням і поки що освоєно недостатньо. В закордонних країнах розмноженню шиншил приділяється значно більше уваги вже давно. Наприклад, в Угорщині, де розмножують породистих племінних тварин і продають їх в Німеччину та інші країни, ще у 1983-му році щорічний збут шиншилового хутра сягав значної суми — 2,2 мільйонів доларів [4].

В наші часи шиншилу утримують на спеціальних фермах в США, Канаді, Австрії, Південній Америці, Німеччині. Значний успіх вона має як декоративна тварина [1].

На сьогодні в Україні все більше любителів тварин цікавляться цим невибагливим, довірливим і мирним звірятком. Доступність кормів, легкість утримання і чистоплотність шиншил відіграють немаловажливую роль у їх утриманні. Ці звірята швидко пристосовуються до нових умов проживання, добре розмножуються, довго живуть і навіть з роками лишаються такими ж гарними із легким як пух густим хутром. Найчастіше для розведення шиншил беруть один із самих відомих видів — це шиншила довгохвоста або як її ще називають шиншила звичайна із роду *Chinchilla* [1].

В залежності від системи утримання необхідно дотримуватись санітарно-гігієнічні умов. Підготуйте для шиншили приміщення, котре повинно бути сухим, теплим, світлим, мати добру вентиляцію, без протягів і захищати тваринку від атмосферних осадів. Правильне розміщення і утримання шиншил потребують інших необхідних умов: купівля або виготовлення клітки або вольєра, відповідаючи біологічним потребам тварин. Охайність у клітці особливо важко підтримувати, коли в ній утримується не одна, а кілька тварин. Якщо умови утримання виявляться неприродними для шиншил, то важко буде отримати від них нащадків і зберегти тварин у гарній формі. Щоб цього не сталось, господар повинен серйозно сприйняти своє захоплення, правильно вибирати шиншил при купівлі, побудувати гарну, простору клітку, поставити її в сприятливе місце в сухому приміщенні і забезпечити тварин кормами і доглядом, який дає їм добре, міцне здоров'я і довголіття [4].